स्यादिति। महापातकिनामपि वर्षमात्रं गयाश्राद्धं न कार्य्यम् "क्रियते पतितानां च गते संवत्सरे क्वचित्। देशधर्म्मवशात्वाद्गयाकूपे स्वयम्भुरिति" ब्राह्मात् कूपग्रहणं गयास्थतीर्थमात्रोपलक्षणम्। पतितानामिति यावद्दुर्मरणस्थतानामुपलक्षणार्थं ते च विस्तरभया न्नात्र लिखिताः। शुक्लस्तु मिताक्षरायां यावद्दुर्निमित्तमृतानां संवत्सरादूर्द्ध्वमेव नारायणबलिविधानपूर्व्वकं श्राद्धकरणमुक्तमया गयाश्राद्धस्यापि तत्स्थानीयत्वेन तत्काले एव करणौचित्यम्। अतएव तद्भृतष्टत्रिंशन्मतीयवाक्यम् "गोब्राह्मणमृतानाञ्च पतितानां तथैव च। ऊर्द्ध्वं संवत्सरात् कार्य्यं सर्व्वमेवौर्द्ध्वदेहिकमिति"। अत्र सर्व्वमिति सर्व्वशब्दस्वरसात् नारायणबलेरिव गयाश्राद्धादेरपि वर्षोत्तरमेव कर्त्तव्यता नावीनिति प्रतीयते। अतएव तद्वचनव्याख्यायां मिताक्षराकृता नारायणबलिं कृत्वौर्द्ध्वदेहिकं कार्य्यमित्युक्तम्। एवञ्चात्मघातिनाम् "नास्ति किञ्चिद्गयां विना" इत्युक्तेरपि वर्षोत्तरमेव तत्कर्त्तव्यतार्थैवेति बोध्यम्। अथ कर्त्तृविशेषे गयाश्राद्धविशेषः। तत्र "पितॄणां दत्तमक्षयमिति", "पिण्डं दद्याच्च पित्रादेरिति" च वायवीयात् पित्रादित्रयाणामुद्देश्यता। "पितरो यत्र पूज्यन्ते तत्र मातामहादयः" इत्युक्तेः, गयामुपक्रम्य "मातामहानामप्येवं श्रुतिरेषा सनातनीति" पाद्मसृष्टिखण्डवचनाच्च, मातामहादीनामप्युद्देश्यतैवं षड्दैवतं पार्व्वणमिति गौड़ीयाः। "अन्वष्टकायां द्वौ च गयायाञ्च मृताहनि। अत्र मातुः पृथक्श्राद्धमन्यत्र पतिना सह" इति वायुमिपुराणोक्तेः "नान्दीमुखेऽन्वष्टकायां गयायाञ्च मृताहनि। पितामहादिभिः सार्द्धं मातुः श्राद्धं समाचरेत्" इति शातातपोक्तेश्च मात्रादीनामप्युद्देश्यता तेन नवदैवत्यम्। तत्रायं विशेषः। नान्दीमुखे अस्मामवेदिनामेव नवदैवतपार्व्वणस्य विधानेन तत्साहचर्य्यात् तद्वेदिनामेव नवदैवत्यमिति। "पित्रादि नवदैवं वा तथा द्वादशदैवतम्" वह्निपुराणीयात् मातामहादित्रिकवर्जितं नवदैवतमिति द्वादशदैवतं वा। तत्र वायव्यपुराणात् विकल्प एव गम्यते स च देशभेदादिना व्यवस्थितः। पितव्यादीनान्तु एकोद्दिष्टमेव तदङ्गौ पिण्डदानमात्रं कार्य्यम्। तत्पत्नीनामपि पृथगेकोद्दिष्टादि कार्य्यम् "न योषिद्भ्यः पृथग्दद्यात्" इत्यादिना पृथग्दाननिषेधेऽपि "स्वगोत्रे परगोत्रे वा उभयोः पिण्डपातनम्। अपृथक् निष्फलं श्राद्धं पिण्डश्चोदकतर्पणम्" इति वायवीये गयासुपक्रम्य सहदाननिषेधेन तत्प्रतिप्रसवात्।"

गयाकूप गयास्थकूपभेदे पुं० गयाक्षेत्र न० गयाख्ये क्षेत्रभेदे गयातीर्थ तद्रूपे तीर्थे न०। गयादित्य पु० मत्स्यादित्यभेदे गयाशिरस् न० गयास्थे गयशिरसि। "सर्व्वे सान्ना अदन्नाश" इत्युक्तेः गयाशिरसमयत्र न० "पिण्डं दद्यात् गयाशिरे" वायुपु०। गयातीर्थगयाक्षेत्रादयोऽत्र। ६ गन्तव्ये। "खरोऽसि गवोऽसि" ता० ब्रा०। "गयः फलाकाङ्क्षिभिर्गन्तव्यः" भा०।

गर त्रि० गीर्य्यते गृ—कर्म्मादौ पचादि० अच्। तत्र गरे गरट् इति पाठात् टित्त्वात् स्त्रियां ङीप्। १गीर्य्यमाणे २उपविषे ३रोगे ४विषे च पु० हेमच०। "गरो गिरः पल्लवनार्थलाघवे मितञ्च सारञ्च वचो हि वाग्मिता" नैष०। "स्त्रियोऽन्नपानं नखरोममूत्रविड्वार्त्तवैर्दुष्टमसाधुदृष्टाः। यच्चैव प्रयच्छन्त्यरयो मरांसि" सुश्रुतः। "विषनिमित्तस्तु गरोपयोगादुदुष्टतोयसेवनात्" सुश्रुतः विषभक्षणजातश्वयथुकरणोक्तौ "अग्निदो गरदश्चैव शस्त्रपाणिर्धनापहः" स्मृतिः। ५विषभेदे न० हेमच० "तस्यादिदं गरं भुङ्क्ते" भाग० ८।७।२३श्लो०। ६वृत्तसनाभाख्ये विषे राजनि० ववादिषु पञ्चमे तिथ्यर्द्धरूपे ७करणे न० मेदि०। करणशब्दे विवृतिः। "गरोदुग्धे" भा० गणरत्नोक्ते ८दुग्धे च तस्य उच्छ्रादि० अन्तोदात्तता। भावे ल्युट्। ९निगरणे पु०। ततः तारं० इतच्। गरित सञ्जातगरणे। गीर्य्यते कर्म्मणि अप्। १०भक्ष्ये चूर्णभेदे "शृणु मन्दविषेषु" इत्युपक्रमे "योगैर्नानाविधैर्येषां चूर्णानि गरमादिशेत्" सुश्रुतः।

करणशब्दे अनुक्तत्वात् प्रसङ्गात् करणाधीशाः कृत्यभेदे तेषां ग्रहणादिकं च इ०च०९९अ०उक्तं ५८५५ते यथा।

"ववबालवकौलवतैतिलाख्यगरवणिग्विष्टिसञ्ज्ञानाम्। पतयः स्युरिन्द्रकमलजमित्रयमभूम्नियः सयमाः। क्षणवह्निश्यर्धाद्भुवाणि शकुनिचतुष्पदं नागम्। किन्तुघ्नमिति च तेषां कनिष्ठमध्यधिमाहृताः पतयः। कुर्य्याद्वे शुभचरस्थिरपौष्टिकानि, धर्म्मक्रिया हितानि च बालवाख्ये। सम्प्रीतिमित्रकरणानि च कौलवे स्युः सौभाग्यसंग्रहमहांसि च तैतिलाख्ये। क्षयिवीजमष्टकाग्रयज्ञानि गरे वणिजि ध्रुवकार्य्यवणिग्युतयः। नहि विष्टिकृतं विदधाति शुभं वरयात्रविवाहादिषु सिद्धीकरणम्। कार्य्यं पौष्टिकमौषधादि